

## ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی و تاثیر آن بر اعتبار تجاری شرکتها (پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)

مریم نریمانی

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران. (نویسنده مسئول).  
maryam-n87@yahoo.com

دکتر سیده‌های هاشمی

استادیار گروه حسابداری، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران.  
ra.key93@yahoo.com

### چکیده

کیفیت گزارشگری مالی برای شرکتها و سایر ذینفعان به عنوان یک ابزار مهم و حیاتی تلقی می‌شود. گزارشگری مالی با کیفیت، اعتماد ذینفعان را جلب کرده و سرمایه گذاران، بانکها، مشتریان و دیگر ذینفعان توانایی اعتماد به اطلاعات مالی و عملکرد شرکت را دارند و این اعتماد می‌تواند به ارتقا روابط تجاری و سرمایه گذاری منجر شود. این امر به مدیران و تصمیم‌گیران شرکت کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری در مورد راهبردها، سرمایه‌گذاریها و عملکرد شرکت را اتخاذ کنند. از این رو پژوهش حاضر با هدف ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی و تاثیر آن بر اعتبار تجاری شرکتها انجام شده است. داده‌های پژوهش از ۸۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و در بازه زمان ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲ مورد بررسی قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل داده‌ها بر مبنای تحلیل رگرسیون و حداقل مربعات معمولی (OLS) انجام شده است. نتایج بررسی متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد که با افزایش کیفیت گزارشگری مالی، بر اعتبار تجاری افزوده می‌شود.

**واژگان کلیدی:** کیفیت گزارشگری مالی، اعتبار تجاری، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس (تهران)، شفافیت اطلاعات.

### مقدمه

اعتبار تجاری یک شرکت به اعتبار و توانایی مالی یک واحد تجاری در بازار اشاره دارد. این اعتبار مشخص کننده توانایی شرکت در انجام تعهدات، پرداخت به موقع تعهدات و ارائه محصولات و خدمات با کیفیت می‌باشد. ایجاد ارتباط قوی با مشتریان، تامین کنندگان و سایر طرف‌های مرتبط. اعتبار تجاری اغلب برای تامین مالی عملیات روزانه استفاده می‌شود و معمولاً با ورود وجوه بازپرداخت می‌شود. اعتبار تجاری معمولاً به عنوان خط اعتباری گردان ارائه می‌شود، برخلاف خط اعتباری غیر گردان. اعتبار تجاری به عنوان "خط اعتبار تجاری" نیز شناخته می‌شود. فعالیت‌های تامین مالی روزانه اغلب یکی از کاربردهای اولیه اعتبار تجاری است. اعتبار تجاری اغلب به عنوان یک خط اعتباری گردان ارائه می‌شود که یا تضمین شده یا بدون تضمین است (المز و فیلیپ<sup>۱</sup>، ۲۰۲۲) (اعتبار تجاری یکی از مهم‌ترین منابع تامین مالی شرکت‌های خصوصی می‌باشد). با این وجود، تحقیقات قبلی شواهد محدود و غیرقطعی در مورد رابطه بین کیفیت اطلاعات و سرمایه اعتباری تجاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس ارائه کرده است (پالاسین و همکاران<sup>۲</sup>، ۲۰۲۲). یک کسب و کار قادر است که از یک خط اعتباری تجاری برای پرداخت موجودی، نیازهای سرمایه در گردش، مخارج

<sup>1</sup> Elemes, A., & Filip, A

<sup>2</sup> Palacín & et al

سرمایه و هرگونه هزینه غیرمنتظره ای که ممکن است از راه اندازی یک کسب و کار ناشی شود، بهره مند شود. علاوه بر آن، می‌تواند توسط شرکت‌ها جهت کمک به تأمین مالی فرصت‌های تجاری جدید که خارج از عملیات تجاری روزمره وجود دارد، استفاده گردد (لی و همکاران، ۲۰۲۱). جهت کسب خط اعتبار تجاری، یک شرکت با بانکی کار می‌کند که باید بر مبنای ارزیابی مشخصات تجاری شرکت تأیید گردد. اگر خط اعتباری تجاری ارائه شده توسط شرکت، یک خط اعتباری گردان باشد، مانند کارت اعتباری، با حداکثر مقدار موجود، خواهد توانست در هر زمان از آن بهره‌گیر (تاویاه و گیاگونگ<sup>۱</sup>، ۲۰۲۳). عواملی مانند سابقه مالی (سابقه پرداخت به موقع بدهی‌ها و انجام تعهدات مانند رشد سود و ثبات مالی و رضایت مشتری از محصولات و خدمات و ارتباط موثر با تأمین‌کنندگان و برقراری روابط قوی در اعتبار تجاری موثر است) (پاتری و کاسمیلا<sup>۲</sup>، ۲۰۲۳).

گزارش‌های مالی، صورت‌هایی هستند که توسط یک شرکت، کسب‌وکار یا سازمان صادر شده و رویه‌های مالی مورد استفاده را توضیح می‌دهند و اطلاعاتی مانند هزینه‌ها و درآمد را برای یک دوره خاص ارائه می‌کنند (آلسلیهات و همکاران<sup>۳</sup>، ۲۰۱۷). اکنون شرکت‌ها موظفند تمام اطلاعات مالی و غیر مالی را به طور کامل افشا کنند. سرمایه‌گذاران ذینفع اصلی افشای اطلاعات حسابداری می‌باشند (استاکن<sup>۴</sup>، ۲۰۱۲). دیگر ذینفعان مانند کارمندان، دولت، توزیع‌کنندگان، مشتریان، تأمین‌کنندگان و جامعه نیز از شفافیت اطلاعات بهره‌مند می‌شوند (زویل و همکاران<sup>۵</sup>، ۲۰۲۱).

کیفیت در گزارشگری مالی می‌تواند چالش شفافیت اطلاعات را برای شرکت‌های مختلف حل کند و محدودیت‌های کسب منابع مالی را بکاهد. گزارشگری مالی در شرکتها ابزار اصلی ارتباط با سهامداران، مدیران، بانکها، مشتریان و مؤسسات گزارشگری مالی می‌باشد که به ارائه شفاف و صحیح اطلاعات مالی شرکت کمک می‌کند و این اطلاعات اعتماد و اطمینان سهامداران و بانکها را منجر می‌شود. جذب سایر مؤسسات مالی در گزارش‌ها به مدیران و تصمیم‌گیرندگان کمک می‌کند تا بهترین تصمیمات استراتژیک را برای شرکت اتخاذ کنند. گزارش‌های مالی استانداردهایی را ایجاد می‌کند که در این زمینه وجود دارد و مربوط به شرکت‌های قابل مقایسه با یکدیگر است که به سهامداران و سایر اشخاص مرتبط امکان ارزیابی صحیح را می‌دهد. بسیاری از شرکت‌ها برای رعایت الزامات قانونی ملزم به انتشار گزارش‌های مالی منظم می‌باشند و ضوابط مالی در گزارش‌ها می‌تواند تاثیر مستقیمی بر بازار سرمایه داشته باشد و به سرعت بر قیمت سهام تاثیر بگذارد. به طور کلی می‌توان بیان کرد که گزارشگری مالی نقش بسیار مهمی در ارتباط شرکت با مؤسسات مالی و سهامداران و بهبود شفافیت، اعتماد و تصمیم‌گیری بهتر در محیط کسب و کار دارد. بررسی کیفیت گزارش مالی و اعتبار تجاری در مطالعات محققینی همچون (چن و همکاران ۲۰۱۷، لی و همکاران، ۲۰۱۸) انجام شده است و نشان دهنده رابطه مثبت و مستقیم بین این دو متغیر است (چن و همکاران، ۲۰۱۷؛ لی و همکاران، ۲۰۱۸). آنها در تحقیقات خود نشان داده‌اند که بالاترین کیفیت گزارش‌های مالی منجر به نتایج قابل توجهی در اعتبار تجاری می‌شود.

### پیشینه

پرواره و همکاران (۱۴۰۲)، آنها در تحقیقات خود مدلی برای اندازه‌گیری شفافیت گزارشگری مالی با تاکید بر شرایط اقتصادی، کیفیت حسابرسی و عملکرد شرکت ارائه می‌کنند. هدف این تحقیق ارائه مدلی برای سنجش شفافیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش‌های داده‌کاوی می‌باشد.

<sup>1</sup> Tawiah, V., & Gyapong, E

<sup>2</sup> Putri, N. J., & Kusmila, Z

<sup>3</sup> Alslihat et al.

<sup>4</sup> Stocken

<sup>5</sup> Zamil et al

در مرحله اول این تحقیق، عوامل مؤثر بر شفافیت گزارشگری مالی بر مبنی مطالعه متون تخصصی و نظر ۲۰ نفر از کارشناسان حوزه گزارشگری مالی شناسایی شد. جهت بررسی پایایی مولفه ها از شاخص کاپا استفاده گردید. جهت تعیین کمیت عوامل شناسایی شده از محاسبات فازی در نرم افزار صفحه گسترده Excel بهره گرفته شد. یافته های تحقیق مشخص کرد که عوامل بیرونی و مرتبط با بازار با شش مولفه (شرایط اقتصادی و ...)، معیارهای حاکمیت شرکتی با هشت جزء فرعی (کیفیت حسابرسی و غیره)، معیارهای مالی با شش مولفه فرعی (عملکرد و ...) و معیارهای غیرمالی با هشت جزء فرعی (فناوری اطلاعات و ...) جهت شفافیت صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثرگذار است. در مرحله بعد اعتبار سنجی مدل با روش رگرسیون به عنوان روش استخراج داده ها در قالب سه فرضیه صورت گرفت. بدین منظور از داده های شرکت های ثبت شده در دوره زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ جهت پیش بینی شفافیت صورت های مالی استفاده شد. یافته ها نشان داد که بین شرایط اقتصادی، کیفیت حسابرسی و نتایج با شفافیت صورت های مالی رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس یافته های تحقیق، نتیجه گیری می شود که به منظور افزایش شفافیت صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس باید به بهبود شرایط اقتصادی، بهبود کیفیت حسابرسی و بهبود عملکرد شرکت مدنظر قرار گیرد.

آریاپناه و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود به بررسی اثرات تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی و اعتبار تجاری پرداختند. مطالعه آنها از منظر هدف کاربردی، از نظر نوع داده کمی، از نظر نوع استقرایی و از نظر روش اجرا توصیفی - همبستگی بوده است. پس از بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک، از مدل های رگرسیون تعمیم یافته استفاده شد. روابط بین متغیرها با بهره گیری از مدل های همبستگی و رگرسیون چندگانه با رویکرد پانل پویا با استفاده از نرم افزار آماری R مورد آزمون قرار گرفت. برای بررسی فرضیه های تحقیق، نمونه آماری از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۹۴-۱۳۹۳ بر اساس تحلیل های آماری و برآورد رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت، نتایج آزمون فرضیه ها در سطح خطای مورد انتظار نشان داد که بین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود نداشت. بین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی و اعتماد تجاری رابطه معناداری وجود ندارد. بین اثربخشی کنترل داخلی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین اثربخشی کنترل داخلی و اعتماد تجاری رابطه معناداری وجود ندارد. بنابراین، رعایت کنترل های داخلی مناسب می تواند کیفیت صورت های مالی را افزون سازد.

فتحی (۱۴۰۲)، در پژوهش خود به بررسی پیامدهای اقتصادی کیفیت حسابرسی با در نظر گرفتن کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها پرداختند. این تحقیق با اهمیت ترین پیامدهای اقتصادی کیفیت حسابرسی را در ارتباط با کیفیت گزارشگری مالی بررسی خواهد کرد. در این مقاله با بهره گیری از روش کتابخانه ای سعی شد با بررسی نظریه ها و تحقیقات انجام شده در زمینه پیامدهای اقتصادی کیفیت حسابرسی از منظر کیفیت گزارشگری مالی، مهمترین پیامدهای اقتصادی گزارش حسابرسی برای شرکت های تجاری شناسایی شود. نتایج بررسی های نظری نشان می دهد که شرکت ها برای بقا و افزایش فعالیت های خود نیازمند سرمایه گذاری مناسب و به موقع هستند. بنابراین، صورت های مالی شرکت ها باید اطلاعاتی را ارائه دهد که جهت سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل، اعتباردهندگان و سایر استفاده کنندگان در اتخاذ سرمایه گذاری منطقی، وام دهی و تصمیمات مشابه مفید واقع شود. در نتیجه این گزارش ها برای دستیابی به اهداف تعیین شده بسیار مهم هستند و افزایش کیفیت آنها می تواند سرمایه گذاری شرکت ها را اثرگذارتر و منابع اقتصادی آنها را حفظ و گسترش دهد و کیفیت حسابرسی یکی از مهم ترین عوامل ارتقای کیفیت آن می باشد.

افلاطونی و نعمتی (۱۳۹۷)، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا با سطح اعتبار تجاری ۱۴۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴ می پردازد. با توجه به

درونزا بودن دو متغیر کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت برای آزمون فرضیه های تحقیق از افشا، رگرسیون با متغیرهای ابزاری و برآورد حداقل مربعات دو مرحله ای (2SLS) و مقایسه بین نتایج آن با یافته های روش حداقل مربعات معمولی (OLS) استفاده شد. نتایج رویکرد متغیرهای ابزاری نشان می دهد که با افزایش کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا، میزان اعتبار تجاری افزایش می یابد. با این حال، نتایج حداقل مربعات معمولی تنها اثر مثبت و معنادار کیفیت افشا (نه کیفیت گزارشگری مالی) را بر اعتبار تجاری نشان می دهد.

دهخوارقانی و مهرداد (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی رابطه استراتژی تجاری با گزارشگری مالی متقلبانه با تاکید بر نقش کیفیت افشا پرداختند. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش همبستگی از نوع علی (پس رویدادی) می باشد. جامعه آماری تحقیق کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد و با استفاده از روش نمونه گیری حذفی سیستماتیک تعداد ۱۱۴ شرکت به عنوان نمونه انتخاب و در بازه زمانی ۶ ساله بین سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ مورد بررسی و بررسی قرار گرفتند. برای آزمون فرضیه های پژوهش از نرم افزار Eviews نسخه ۹ و رگرسیون لجستیک استفاده شد. نتایج تحقیق نشان می دهد که استراتژی تدافعی مدیریت بر گزارشگری مالی متقلبانه اثر معکوس و معناداری دارد، اما استراتژی تهاجمی مدیریت بر گزارشگری مالی متقلبانه اثر مستقیم و معناداری دارد. کیفیت افشا بر رابطه بین استراتژی تدافعی مدیریت و گزارشگری مالی متقلبانه تأثیر معکوس و معناداری دارد. اما کیفیت افشا بر رابطه بین استراتژی مدیریت تهاجمی و گزارشگری مالی متقلبانه تأثیر معناداری ندارد.

در پژوهش های خارجی، متغیرهای متعددی به عنوان متغیر مستقل اثرات آن بر اعتبار تجاری شرکت ها مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان مثال، قام و همکاران،<sup>۱</sup> ۲۰۲۲ به بررسی تأثیر قوانین حسابداری و اثرات آن بر اعتبار تجاری شرکت ها پرداختند. نتایج این مطالعه نشان می دهد که سیستم حسابداری محلی جدید از چند جهت بر رتبه اعتباری تأثیر می گذارد: (۱) با تغییر ورودی های مدل ها، (۲) با تغییر در عملکرد مدل، و (۳) با تغییر مقادیر دقیق وزن ها و بایاس های مدل ها. این تحقیق همچنین شواهدی پیدا می کند که مدل ANN برای دوره ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ (قبل از اجرای بخشنامه ۲۰۰) قدرت پیش بینی بهتری نسبت به دوره ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸ (پس از اجرای بخشنامه ۲۰۰) دارد.

همچنین ویتالی و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۲۳)، به بررسی اثرات گزارش های غیر مالی و تأثیر آن بر عملکرد مالی شرکت و اعتبار تجاری آنها پرداختند. نتایج در این پژوهش مشخص کرد که گزارشات غیر مالی، همانند گزارشات مالی بر عملکرد مالی و اعتبار تجاری شرکت ها اثرگذار هستند. ساحی و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی کیفیت گزارشات مالی تحت مقاله ای مروری پرداختند. نتایج پژوهش آنان مشخص کرد که طی دو دهه اخیر مطالعات متعددی تحت عنوان بررسی کیفیت گزارشات مالی انجام شده که موارد و متغیرهای متفاوتی را تحت پوشش قرار داده است. مطالعه ساحی و همکاران (۲۰۲۲)، نشان داد که ویژگی های نظارت، عوامل کلیدی تعیین کننده کیفیت گزارشگری مالی هستند. با این حال، ادبیات موجود بر حسابرسی داخلی/خارجی و ویژگی های کمیته حسابرسی متمرکز است در حالی که توجه محدودی به عملکرد سایر مکانیسم های نظارتی، به عنوان مثال، هیئت مدیره دارد. علاوه بر این، شواهد روشنی مبنی بر اینکه افشای مالی کارآمد می تواند عملکرد و ارزیابی شرکت ها را تقویت کند و همچنین اینکه آیا این پیامدها تحت تأثیر تفاوت های موجود در محیط نهادی و حفاظتی بین بازارها هستند، وجود ندارد.

مطالعه حنیفا و همکاران،<sup>۳</sup> (۲۰۲۰) مشخص کرد که دانش حسابداری، سطح تحصیلات و همچنین استفاده از فناوری در کیفیت گزارشگری مالی اثر گذار است و این گزارشات بر روی متغیرهای دیگری همچون اعتماد سهامداران، جذب

<sup>1</sup> Pham & et al

<sup>2</sup> Vitale & et al

<sup>3</sup> Hanifah, S.& et al

سرمایه و اعتبار تجاری شرکت ها اثرگذار هستند. بادای و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۲۱)، در پژوهش خود مشخص کردند که گزارشات مالی با کیفیت می تواند باعث افزایش اعتماد عمومی به شرکت شده و اعتبار آن را در نظر مشتریان، سرمایه‌گذاران، بانک‌ها و سایر ذینفعان تقویت کنند. آجیبولو و همکاران<sup>۲</sup>، ۲۰۲۱ و همچنین آدیم و خونان، ۲۰۲۰ مشخص کردند که گزارشات مالی باکیفیت، دقیق و قابل اعتماد به راحتی می‌توانند سرمایه‌گذاران را جذب و شرایط بهتری برای جذب سرمایه فراهم کنند. در حالت کلی، نتایج نهایی پژوهش‌های خارجی و داخلی حاکی از آن است که افزایش کیفیت گزارشگری مالی سبب افزایش اعتبار تجاری شرکت‌ها خواهد شد. از این رو، فرضیه پژوهش عبارتند از: فرضیه: کیفیت گزارشگری مالی تاثیر مثبت و معناداری بر اعتبار تجاری شرکت‌ها خواهد داشت.

## یافته‌ها

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر روش کمی و از نظر زمانی در یک گروه مطالعه گذشته نگر و پس رویدادی قرار می‌گیرد. داده‌ها از طریق وب سایت کدال جمع آوری شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم افزار ایویوز ۱۰ جهت برآورد مدل تحقیق مورد استفاده قرار گرفت. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۹-۱۴۰۲ می باشد به طوری که سال مالی آنها در پایان اسفند ماه به پایان می‌رسد. بنابراین، یک دوره بررسی ۴ ساله برای پذیرش شرکت‌ها و ورود به این نظرسنجی انتخاب شد که عبارتند از: آنها سال مالی یا فعالیت خود را تغییر نمی‌دهند. آنها شرکت‌های فعال در صنعت بیمه، بانک‌ها، سرمایه‌گذاری‌های مالی و شرکت‌های هلدینگ نیستند. ارزش دفتری سهام آنها منفی نبوده و داده‌های تحقیق در مورد متغیرهای تحقیق برای محاسبه تحقیق موجود است. با توجه به شرایط فوق، ۸۰ شرکت به عنوان نمونه انتخاب و از داده‌های آنها برای آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده شد.

## مدل تحقیق

برای بررسی فرضیه پژوهش، از مدل شاهپیر (۲۰۲۰) مدد گرفته شده است.

$$cc_{it} = \beta_0 + \beta_1 SUSQUAL + \beta_2 CO2emission + \beta_3 SIZE + \beta_4 LEV + \beta_5 ROA + \beta_6 MPOWER + \beta_7 LIQ + \beta_8 CFO + \epsilon$$

همان‌گونه که گفته شد، cc اعتبار تجاری شرکت بوده که براساس آن گزارش مالی پایدار شرکت و CO2emission لگاریتم طبیعی کل انتشار، SIZE اندازه شرکت، نسبت اهرمی LEV (نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی است)، ROA (نسبت سود خالص به مجموع دارایی‌ها)، MPOWER توان بازاریابی شرکت بوده که نسبت فروش شرکت به مجموع فروش در صنعت از میانگین همین نسبت برای کل شرکت‌ها بیشتر باشد، یک و در غیر این صورت صفر محسوب می‌شود. LIQ نسبت دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری بوده در نهایت CFO نسبت جریان وجود نقد عملیاتی به کل دارایی اشاره دارد.

## جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش، تمام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۴ ساله (۱۳۹۹-۱۴۰۲) که پایان سال مالی آنها به پایان اسفند ختم شود؛ طی دوره زمانی بررسی، تغییر سال مالی یا تغییر فعالیت ن داده باشند؛ از شرکت‌های فعال در صنایع بیمه ای، بانک‌ها، سرمایه‌گذاری مالی و هلدینگ‌ها نباشند؛ ارزش دفتری سهام آنها منفی

<sup>1</sup> Budai & et al

<sup>2</sup> Ajibulu, F. G .& et al

نباشد و داده های لازم برای محاسبه متغیرهای پژوهش، در دسترس باشند. با اعمال شروط فوق، ۵۳ شرکت برای نمونه انتخاب شدند و از داده های آنها به منظور آزمون فرضیه های پژوهش استفاده شد.

### آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

آماره های توصیفی تحقیق نمایی کلی از شرایط و وضعیت توزیع مشاهده ها را مطرح می کنند. در جدول ۱ این آماره ها قابل مشاهده می باشند. بررسی و حصول نتایج مشخص کرده است که در بازه ذکر شده، مقادیر حسابها و اسناد پرداختی تجاری درصد کل ۱۰/۷ کل دارایی ها می باشد. میانگین کیفیت گزارشگری مالی ۰/۰۳۲- می باشد. همچنین میانگین متغیر کنترلی اندازه شرکت ۵/۴۴۳، فرصت های رشد ۰/۵۱۱، نسبت اهرمی ۰/۵۰۷ و سودآوری شرکت ۰/۱۰۳ حاصل شده است. این امر مشخص می کند در شرکت های منتخب، میانگین ارزش دفتری سهام ۷۱ درصد ارزش بازار سهام بوده و کل بدهی ها نیز ۵۸/۳ درصد و سود خالص معادل ۹/۴ درصد دارایی می باشد. علاوه بر آن نتایج مشخص کرده است نسبت فروش شرکت به جمع فروش در صنعت ۳۲/۳ درصد موارد، بیش از میانه همان نسبت می باشد؛ دارایی های جاری حدود ۱/۱۲ برابر بدهی های جاری و میانگین وجود نقد عملیاتی، معادل ۱۲/۲۶ درصد دارایی ها بوده است.

جدول (۱): آماره های توصیفی

نماد	متغیر	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
FRQ	کیفیت گزارشگری مالی	-۰/۰۳۲	-۰/۰۲۱	-۰/۰۰۲	-۰/۱۲۱	۰/۰۲۲
CC	اعتبار تجاری	۰/۰۹۴	۰/۰۶۵	۰/۳۵۴	۰/۰۰۲	۰/۰۶۸
SIZE	اندازه شرکت	۵/۴۴۳	۵/۴۴۱	۶/۱۲۴	۳/۲۴۳	۰/۴۳۷
LEV	نسبت اهرمی	۰/۵۰۷	۰/۵۱۲	۰/۸۵۹	۰/۱۳۴	۰/۱۰۲
ROA	سودآوری شرکت	۰/۱۰۳	۰/۰۷۶	۰/۳۲۲	-۰/۱۲۷	۰/۰۸۳
MPOWER	توان بازاریابی	۰/۳۴۶	۱	۱	۰	۰/۴۷۶
CFO	نسبت جریان وجوه نقد عملیاتی	۱۲/۲۶	۰/۱۰۶	۰/۳۳۲	-۰/۰۵۷	۰/۰۹۶
LIQ	نسبت جاری	۱/۱۲	۱/۰۲	۲/۶۱۲	۰/۲۱۴	۰/۳۱۲
DQ	کیفیت افشا	۱/۴۵۳	۱/۶۲۱	۱/۷۳۵	۱/۰۸۷	۰/۱۴۳
AS	اندازه حسابرس	۰/۲۱۴۲	۰	۱	۰	۰/۳۷۲
IOWN	در صد مالکیت نهادی	۰/۶۴۰۵	۰/۶۰۰۳	۰/۷۶۰۲	۰/۲۲۱۵	۰/۰۲۰۱

### نتایج برآورد مدل پژوهش

جهت بررسی کیفیت گزارشگری مالی، مدل وردی<sup>۱</sup> ۲۰۰۶ استفاده شده است. این برآورد به صورت مقطعی انجام شده و میانگین نتایج رگرسیونها در جدول ذیل (۲) آورده شده است.

جدول (۲): میانگین نتایج برآورد مدل ۱

متغیرها	ضریب	تی استیودنت	معناداری	تورم واریانس
عرض از مبدا	۰/۰۴۳	۴/۳۸۳	۰/۰۰۰	---
CFO <sub>it-1</sub>	۰/۰۴۶	۲/۲۱۵	۰/۰۱۷	۱/۲۵۶
CFO <sub>it</sub>	-۰/۶۰۳	-۲۴/۶۳۴	۰/۰۰۰	۱/۴۲۱
CFO <sub>it+1</sub>	۰/۰۴۲	۲/۲۰۹	۰/۰۱۹	۱/۱۶۵
ΔREV <sub>it</sub>	۰/۰۱۵	۲/۱۳۱	۰/۰۲۹	۱/۰۲۶
PPE <sub>it</sub>	-۰/۰۲۳	-۱/۰۹۴	۰/۲۵۶	۱/۱۰۴

<sup>1</sup> Verdi

ضریب تعیین تعدیل شده	۳۸/۸۶	آماره فیشر	۵/۷۶۳ (۰/۰۰۰)
-------------------------	-------	------------	------------------

بررسی جدول فوق مشخص کرده است که عرض از مبدا (۰/۰۴۳) و ضریب جریان وجوه نقد عملیاتی در دوره جاری نیز برابر (۰/۰۶۰۳) می باشد که در سطح یک درصد به دست آمده است. همچنین ضریب جریان وجوه نقد عملیاتی در دوره قبل نیز (۰/۰۴۶) می باشد و دوره آتی هم مقدار (۰/۰۴۲) را مشخص کرده است. ضریب تغییرات درآمد فروش هم مقدار (۰/۰۱۵) را در سطح خطای ۰.۰۵ نشان داده که معنی دار است. نتایج نشان می دهد که مشکل همخطی بین متغیرهای مستقل مدل وجود ندارد چرا که میانگین اماره‌های تورم واریانس کمتر از ۵ می باشد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده هم نشان می دهد که متغیرهای مستقل مدل، حدود ۳۸ درصد از تغییرات کل ارقام تعهدی را پوشش می دهد.

### نتایج برآورد معادله و رگرسیون حداقل مربعات (معمولی)

برای بررسی معادله از روش رگرسیون دو مرحله ای و برای مقایسه نیز از برآورد رگرسیون مربعات معمولی استفاده شده است که نتایج در جدول ذیل (۳) مشخص شده و قابل مشاهده می باشد.

#### جدول (۳): نتایج برآورد مدل چندمرحله ای رگرسیون حداقل مربعات (معمولی)

رگرسیون OLS		رگرسیون اصلی		رگرسیون در مرحله اول		
VIF	ضریب	VIF	ضریب	VIF	ضریب	متغیرها
---	(۰/۲۰۱)۰/۳۲۱	---	(۲۶۵)۰/۳۵۶	---	(۰/۰۰۱)۰/۷۱۴	عرض از مبدا
۰/۱۰۶	(۰/۱۱۲)۰/۰۶۸۵	۰/۱۰۶	(۰/۰۲۰۶)۰/۳۲۶			FRQ
۰/۱۱۵	(۰/۰۰۱)۰/۲۷۴	۰/۱۱۵	(۰/۰۰۶)۰/۲۸۷	۱/۲۱۱	(۰/۰۱۵)۰/۰۵۱	SIZE
۰/۳۵۱	(۰/۰۳۷)۰/۴۰۱	۰/۳۵۱	(۰/۰۲۵)۰/۵۴۳	۱/۴۲۱	(۰/۴۳۱)۰/۱۳۱	LEV
۱/۱۵۲	(۰/۰۲۱)۰/۷۶۰	۱/۵۳۱	(۰/۰۷۲)۰/۷۵۶	۱/۵۱۷	(۰/۰۰۱)۰/۲۹۸	ROA
۱/۲۱۳	(۰/۰۰۱)۰/۱۰۱	۱/۲۱۳	(۰/۰۱۴)۰/۰۴۶	۱/۱۲۶	(۰/۰۰۹)۰/۰۵۳	MPOWER
۱/۱۱۶	(۰/۱۰۶)۰/۱۴۳	۱/۱۱۶	(۰/۲۲۶)۰/۱۰۳	۰/۱۲۷	(۰/۰۲۶)۰/۱۰۵	CFO
۱/۱۰۲	(۰/۰۳۷)۰/۰۷۴	۱/۱۰۲	(۰/۰۱۶)۰/۰۹۸	۱/۱۰۹	(۰/۴۳۸)۰/۰۲۲	LIQ
				۱/۱۲۴	(۰/۰۲۶)۰/۱۰۸	AS
				۱/۰۹۷	(۰/۰۱۹)۰/۰۲۵	IOWN
	بررسی شد		بررسی شد		بررسی شد	تأثیر صنعت
	بررسی شد		بررسی شد		بررسی شد	تأثیر سال‌ها
	۴۵/۱۱		۵۱/۱۴		۵۸/۰۷	ضریب تعیین تعدیل شده
	(۰/۰۰۰)۲۴/۲۸۹		(۰/۰۰۰)۳۷/۱۸۷		(۰/۰۰۰)۱۹۹/۱۰۶	آماره فیشر
			۲/۱۰۸		۱/۶۱۵	دوربین-واتسون
			(۰/۰۰۲)۸۳/۲۱۱			آزمون درون‌زایی (دوربین-وو-هاسمن)
			(۰/۰۰۴)۲۶/۱۲۳			آزمون ارتباط (کراگ-دونالد)
			(۰/۶۷۱)۰/۴۰۹			آزمون اعتبار (سارگان)

نتایج رگرسیون مرحله اول حاکی از آن است که عرض از مبدا برابر (۰/۷۱۴) و اندازه شرکت مقدار (۰/۰۵۱) نسبت اهرمی در مرحله اول برابر (۰/۱۳۱) سودآوری شرکت نیز (۰/۲۹۸) حاصل شده است. علاوه بر آن توان بازاریابی (۰/۰۵۳) و جریان وجوه نقد نیز (۰/۱۰۵) می باشد. نسبت جاری هم (۰/۰۲۲) به دست آمده است. اندازه حسابرس هم (۰/۱۰۸) کسب شده است. درصد مالکیت نهادی نیز مقدار (۰/۰۲۵) را نشان می دهد که در سطح ۵ درصد معنادار است. همچنین میزان اماره تورم واریانس نشان می دهد مشکل همخطی بین متغیرهای رگرسیون مرحله نخست وجود ندارد و معناداری

فیشر (۱۹۹/۱۰۶) مبین معناداری کلی می‌باشد. همچنین مقدار دوربین-واتسون (۱/۶۱۵) دلایلی از وجود خودهمبستگی سریالی در خطای رگرسیون مرحله ابتدایی نمی‌دهد. علاوه بر آن ضریب تعیین تعدیل شده حاکی از آن است که متغیر مستقل رگرسیون در این مرحله حدود ۵۸/۰۷ درصد از تغییرات کیفیت گزارشگری مالی را مشخص می‌کند. علاوه بر آن معناداری آماره آزمون دوربین زایی نیز (۸۳/۲۱۱) در سطح ۰/۰۱ را مشخص کرده است. گزارشگری مالی (۰/۳۲۶) نشان می‌دهد با افزایش کیفیت گزارشگری مالی، میزان اعتبار تجاری شرکت‌های منتخب افزایش یافته است. بنابراین، می‌توان گفت فرضیه پژوهش رد نشده و در نقطه مقابل آن نتایج در بررسی حداقل مربعات معمولی مشخص کرده است که متغیر نام برده شده بر میزان اعتبار تجاری تاثیر معناداری ندارد چرا که این مقدار از ۰.۰۵ بیشتر است. از آنجایی که متغیر کیفیت گزارشگری مالی یک متغیر برون زا در نظر گرفته شده است، نتایج به شرح فوق حاصل گردیده است.

### بررسی نتایج در رگرسیون اصلی

در این بخش نیز نتایج رگرسیون اصلی حاکی از آن است که عرض از مبدا برابر (۰/۳۵۶) و اندازه شرکت مقدار (۰/۲۸۷) نسبت اهرمی این بخش برابر (-۰/۵۴۳) سودآوری شرکت نیز (۰/۷۵۶) حاصل شده است. علاوه بر آن توان بازاریابی (۰/۰۴۶) و جریان وجوه نقد نیز (۰/۱۰۳) می‌باشد. نسبت جاری هم (۰/۰۹۸) به دست آمده است که در سطح ۵ درصد معنادار است. همچنین میزان آماره تورم واریانس نشان می‌دهد مشکل همخطی بین متغیرهای رگرسیون مرحله نخست وجود ندارد و معناداری فیشر (۳۷/۱۸۷) مبین معناداری کلی می‌باشد. همچنین مقدار دوربین-واتسون (۲/۱۰۸) دلایلی از وجود خودهمبستگی سریالی در خطای رگرسیون مرحله ابتدایی نمی‌دهد. علاوه بر آن ضریب تعیین تعدیل شده حاکی از آن است که متغیر مستقل رگرسیون در این مرحله حدود ۵۱/۰۴ درصد از تغییرات کیفیت گزارشگری مالی را مشخص می‌کند. علاوه بر آن معناداری آماره آزمون دوربین زایی نیز (۸۳/۲۱۱) در سطح ۰/۰۱ را مشخص کرده است.

### بحث و نتیجه‌گیری

یکی از راه‌های افزایش اعتبار تجاری، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین خریدار و فروشنده است. با افزایش کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا، خریداران می‌توانند اطلاعات بیشتری از وضعیت و عملکرد مالی خود در اختیار فروشندگان خود قرار دهند، عدم تقارن اطلاعاتی موجود را کاهش داده و در نتیجه اعتبار دریافتی از فروشندگان را افزایش دهند (افلاطونی و نعمتی، ۱۳۹۷). ارائه اطلاعات و گزارشگری مالی با کیفیت مزایای متعددی دارد که از آن جمله می‌توان گفت که FRQ ریسک اطلاعات و نقدینگی را کاهش می‌دهد (لامبرت و همکاران، ۲۰۰۷). مدیران را از بکارگیری اختیارات به نفع خود باز داشته و به آنها کمک می‌کند تا تصمیمات سرمایه‌گذاری کارآمد را اتخاذ کنند (چن و همکاران، ۲۰۱۰). لامبرت و همکاران (۲۰۰۷) شواهد تجربی به دست آوردند مبنی بر اینکه کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند بر هزینه سرمایه تأثیر بگذارد و همچنین مستقیماً با تأثیر بر ادراک شرکت کنندگان در بازار در مورد توزیع جریان‌های نقدی آتی و هم به طور غیرمستقیم با تأثیرگذاری بر تصمیمات واقعی که توزیع وجه نقد آتی را تغییر می‌دهد. چن و همکاران (۲۰۱۰) دریافتند که FRQ به طور مثبت بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های خصوصی در بازارهای نوظهور تأثیر می‌گذارد و این تأثیر تأمین مالی بانکی را افزایش داده و انگیزه‌ها را برای به حداقل رساندن درآمد برای اجتناب از مالیات کاهش می‌دهد.

یکی از سؤالات اصلی که در مورد کیفیت گزارشگری مالی مطرح می‌شود، تأثیر آن بر عملکرد بعدی یک شرکت است، یعنی اینکه چگونه این کیفیت درک شده بالاتر توسط بازار ارزش‌گذاری می‌شود. افزون بر آن، یافته‌های پژوهش نشان



داد کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا، رابطه مثبت و معناداری با اعتبار تجاری دارند. نتایج اخیر با یافته های دمار و همکاران (۲۰۱۸) تطبیق دارد. همچنین در مقاله دنلسون و همکاران (۲۰۱۷)، نیز مشخص شده است که گزارش های مالی که به شکل شفاف و واضح اطلاعات مالی و عملکرد شرکت را ارائه می دهند، می توانند سطح اعتبار تجاری شرکت را ارتقا داده و این اطلاعات به سرمایه گذاران، بانک ها، مشتریان و سایر ذینفعان اعتماد بیشتری در ارتباط با شرکت ایجاد می کند. همچنین در مقاله بیگاس و هیلبراند (۲۰۱۷)، مشخص شده است که گزارش های مالی دقیق، قابل اعتماد و بدون خطای معنادار می توانند اعتبار شرکت را تقویت کرده و سبب افزایش اطمینان ذینفعان در مورد وضعیت مالی و عملکرد شرکت شوند. همچنین کاگیری (۲۰۲۳)، در مقاله خود نشان داده است که گزارش های مالی که به صورت دقیق پیش بینی های منطقی درباره عملکرد آتی شرکت ارائه می دهند، می توانند اعتبار تجاری شرکت را افزایش داده و به سرمایه گذاران و دیگر ذینفعان کمک کنند تصمیم گیری های بهتری انجام دهند. گزارشگری مالی که صادقانه اطلاعات را ارائه می دهد و از استفاده از تحریف اطلاعات خودداری می کند، می تواند اعتبار تجاری شرکت را تضمین کند و به پایداری و رشد آینده شرکت کمک کند.

### محدودیت ها

بررسی متغیرهای تحقیق و اطلاعات مرتبط با آنها، در سال های مشخص جمع اوری شده است، ممکن است داده ها و اطلاعات موجود شرکت ها مرتبط با سال های دیگر، نتایج یکسان و قابل تعمیمی را حاصل نکند. همچنین در روند این پژوهش، فقط متغیرهای مرتبط در نظر گرفته شده و متغیرهای کلان اعم از تورم، نرخ ارز و ..... مورد ارزیابی قرار نگرفته است. ممکن است بررسی این متغیرها در کنار متغیرهای تحقیق نتایج مشابهی را حاصل نکند. نتایج حاصل از پژوهش کاربردی بوده و برای شرکت های تجاری که به دنبال تامین مالی به شیوه اعتبار تجاری هستند بسیار مفید بوده و می تواند یک منبع تامین مالی کارا باشد و بنابراین توصیه می شود تا این شرکت ها به سمت افزایش گزارش ها مالی خود پیش رفته و این امر را جزو استراتژی های اولویت دار خود قرار دهند.

### منابع

- ✓ آریاپناه، محمد، امری اسرمی، محمد، جلالی، فاطمه، (۱۴۰۲)، اثر تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی و کارایی کنترل های داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی و اعتبار تجاری، نشریه پژوهش های راهبردی بودجه و مالیه، دوره ۴، شماره ۱، صص ۳۷-۶۰.
- ✓ افلاطونی، عباس، نعمتی، مرضیه، (۱۳۹۷)، نقش کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا در افزایش اعتبار تجاری: رویکرد متغیرهای ابزاری، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۵، شماره ۹۱، صص ۱-۲۰.
- ✓ پرواره، یونس، رحمانی، محمود، قنبری، مهرداد، (۱۴۰۲)، ارائه مدلی برای اندازه گیری شفافیت گزارشگری مالی با تاکید بر شرایط اقتصادی، کیفیت حسابرسی و عملکرد شرکت ها، نشریه دانش حسابرسی، دوره ۲۳، شماره ۱، صص ۹۱-۱۱۹.
- ✓ شیرازی دهخوارقانی، مجید، حقگو مهرداد، ناهید، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه استراتژی تجاری با گزارشگری مالی متقلبانه با تاکید بر نقش کیفیت افشا، نشریه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۱، شماره ۱، صص ۶۰-۷۶.
- ✓ فتحی، وحید، (۱۴۰۲)، پیامدهای اقتصادی کیفیت حسابرسی با در نظر گرفتن کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها، فصلنامه پژوهش های معاصر در علوم مدیریت و حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۶، صص ۱۰۷-۱۲۱.

- ✓ Aflatooni, A., & Nemati, M. (2018). The role of financial reporting quality and disclosure quality in increasing commercial credit. *Accounting and Auditing Review*, 25(1), 1-20.
- ✓ Ajibulu, F. G., Yahaya, O. A., & Agbi, S. E. (2021). Board of directors and quality of financial reports of quoted banks: Evidence from Nigeria. *UMYU Journal of Accounting and Finance Research*, 1(1), 79-99.
- ✓ Al-Adeem, K. R., & Al-Khonain, S. (2020). Corporate Governance and Financial Reporting Quality Preliminary Evidence from Saudi Arabia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 4(1).
- ✓ Al-Dmour, A. H., Abbod, M., & Al-Balqa, N. S. (2018). The impact of the quality of financial reporting on non-financial business performance and the role of organizations demographic attributes (type, size and experience).
- ✓ Al-Shaer, H. (2020). Sustainability reporting quality and post-audit financial reporting quality: Empirical evidence from the UK. *Business strategy and the Environment*, 29(6), 2355-2373.
- ✓ Alslihat, N., Alrawashdeh, N., Al-Ali, S., Al-Omari, M., Gazzaz, A., & Alali, H. (2017). Accounting disclosure of both financial and non-financial information in the light of international accounting standards. *International Journal of Economic Research*, 14(12), 105–118. [https:// serialsjournals.com](https://serialsjournals.com).
- ✓ Bigus, J., & Hillebrand, C. (2017). Bank relationships and private firms' financial reporting quality. *European Accounting Review*, 26(2), 379-409.
- ✓ Budai, E., Denich, E., & Hajdu, D. (2021). Financial reporting quality at SMEs—a theoretical approach. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 23(1), 109-121.
- ✓ Chen, C., & Zhu, S. (2010). Financial reporting quality, debt maturity, and the cost of debt: Evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 49(sup4), 236-253.
- ✓ Chen, D., Liu, M., Ma, T., & Martin, X. (2017). Accounting quality and trade credit. *Accounting Horizons*, 31(3), 69–83.
- ✓ Elemes, A., & Filip, A. (2022). Financial reporting quality and private firms' access to trade credit capital. *The International Journal of Accounting*, 57(02), 2250010.
- ✓ Hanifah, S., Sarpingah, S., & Putra, Y. M. (2020). The Effect of Level of Education, Accounting Knowledge, and Utilization Of Information Technology Toward Quality The Quality of MSME's Financial Reports.(3.
- ✓ Lambert, R., Leuz, C., & Verrecchia, R. E. (2007). Accounting information, disclosure, and the cost of capital. *Journal of accounting research*, 45(2), 385-420.
- ✓ Li, X., Ng, J., & Saffar, W. (2018), Financial reporting and trade credit: Evidence from an information shock. Available at SSRN 2932003
- ✓ Li, X., Ng, J., & Saffar, W. (2021). Financial reporting and trade credit: Evidence from mandatory IFRS adoption. *Contemporary Accounting Research*, 38(1), 96-128.
- ✓ Mahdi Sahi, A., Mahdi Sahi, A., Abbas, A. F., & FA Khatib, S. (2022). Financial reporting quality of financial institutions: Literature review. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2135210.
- ✓ Palacín-Sánchez, M. J., Canto-Cuevas, F. J., & Di Pietro, F. (2022). Examining the effects of the quality of financial reports on SME trade credit: An innovative approach. *International Review of Finance*, 22(4), 662-668.
- ✓ Pham, Q. H., Ho, D., Khandaker, S., & Tran, A. T. (2022). Investigating the effects of accounting law on the credit rating models using artificial neural networks: A study in Vietnam. *Advances in Decision Sciences*, 26(4), 1-32.

- ✓ Putri, N. J., & Kusmila, Z. (2023). Factors Affecting The Preparation Of Financial Statements Based on FAS MSME. *International Journal of Economics Development Research (IJEDR)*, 4(3), 1009-1021.
- ✓ Stocken, P. C. (2012). Strategic accounting disclosure. *Foundations and Trends in Accounting*, 7(4), 197–291.
- ✓ Tawiah, V., & Gyapong, E. (2023). International financial reporting standards, domestic debt finance and institutional quality: Evidence from developing countries. *International Journal of Finance & Economics*, 28(3), 2915-2936.
- ✓ Verdi, R. S. (2006). Financial reporting quality and investment efficiency. Available at SSRN 930922.
- ✓ Vitale, G., Cupertino, S., & Riccaboni, A. (2023). The effects of mandatory non-financial reporting on financial performance. A multidimensional investigation on global agri-food companies. *British Food Journal*, 125(13), 99-124.
- ✓ Zamil, I. A., Ramakrishnan, S., Jamal, N. M., Hatif, M. A., & Khatib, S. F. A. (2021) Drivers of corporate voluntary disclosure: A systematic review. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. ahead of p(ahead of print

